Apă vie, apă moartă

de Sergiu Someşan din volumul « Poiana îngerilor », editura Aldus, 2004
email
sergiu_somesan @yahoo.com

Înainte de a se lansa cu viteză în defileul ce cobora spre Fundăţica, nea Gică, şoferul ziarului, se întoarse zâmbind spre mine:

— Cine ştie ce mai găsim acum în Fundăţica?! Nu de alta, dar locul ăsta pare plin de minuni…

Am dat să-i răspund, dar hârtoapele din drum m-au făcut să-mi înghit vorbele. Şi apoi nu prea am mai avut vreme de vorbit, pentru că drumul, care mi se păruse interminabil astă-iarnă, l-am făcut acum în numai câteva minute. Totul era înverzit în jurul nostru şi, o dată ajunşi lângă bar, abia l-am recunoscut, acoperit cum era peste tot de iedera voinicului.

Solovăstru, cu aceleaşi haine ponosite pe care le ştiam de astă-iarnă, deşi acum eram în plină vară, ne aştepta pe treptele din faţa barului. Privi pe furiş în jur, apoi se apropie cu paşi repezi de maşină. Se urcă grăbit în spate, apoi îi spuse şoferului:

— Ia-o repede înainte! Nu vreau să fim văzuţi unde mergem. Îţi spun eu, pe drum, ce şi cum.

După ce îi explică pe unde să o ia, mă înghionti discret în coaste:

— Şeful ăla al vostru nu ţi-a dat nimic pentru mine?

I-am întins în silă 50 de euro, avertizându-l:

— A zis că, dacă nu mă întorc cu un reportaj pe cinste, să ţi-i iau înapoi.

A zâmbit strâmb, apoi, după ce i-a dosit adânc undeva într-un buzunar, a spus:

— Eu vă dau subiecte ca lumea! Ce vină am eu că voi nu vreţi să scrieţi despre ele?

După vreo doi kilometri s-a ivit un drumeag spre stânga şi Solovăstru i-a făcut lui nea Gică semn să o cotească. Pe urmă s-a întors spre mine şi a început să îmi vorbească ferit, de parcă ar fi fost numai urechi duşmănoase în jur:

— Uite, acolo este Râpa Dracului… Nimeni nu a vrut să îşi facă casă pe aici… Ţi-am mai spus că îs locurile spurcate, noaptea se văd lumini şi se aud zgomote. De parcă ar mesteca dracii sufletele păcătoşilor…

De după un pâlc de copaci se ivi o căsuţă mică, gârbovită şi înnegrită de vreme. Solovăstru arătă spre ea:

— Numai nea Benga şi baba lui au inimă să stea pe aici. Dar la ce să te aştepţi de la unul cu numele lui?

Probabil că am făcut o figură nedumerită, aşa că nea Gică, mai umblat prin locurile astea, se simţi dator să mă dumirească:

— Pe aici, la Dracu' i se mai zice şi Benga…

Am vrut să mai cer lămuriri, dar nu am mai apucat, pentru că maşina a oprit brusc în faţa porţii. Sprijinit de ea sau, poate, sprijinind-o să nu cadă, stătea un moşneag. Părea să aibă vreo sută de ani, aşa arăta de vârstnic şi încovoiat de vremuri. Părul vâlvoi, netuns cine ştie de când, sprâncenele dese, crescute mult peste ochi, îl făceau să pară aidoma unui bătrân spiriduş paznic peste comori.

Solovăstru coborî înaintea noastră şi din unul dintre nenumăratele lui buzunare scoase o sticlă cu ceea ce părea a fi rachiu drept. Părea cel mai bun paşaport pe aici pentru că la vederea ei, moşul se învioră şi faţa i se lumină toată ca şi cum ar fi întinerit dintr-o dată câţiva ani. De lângă casă, un câine slab şi negru hămăi spre noi de câteva ori, neconvins, apoi răpus de căldură se ascunse în umbra unui şopron şi tăcu.

Ţinând sticla în faţă ca pe un steag de pace, Solovăstru se apropie de bătrân:

— Bună ziua, nea Benga! Ce mai faci?

— Ha? întrebă bătrânul, cu ochii la sticlă.

— Lasă, lasă, nu te mai preface că nu auzi, spuse Solovăstru tare şi se întoarse spre noi. Aude ca un flăcău, dar îi place câteodată să facă pe surdu' numai aşa, ca să-şi plângă singur de milă…

Tot cu ochii la sticlă, bătrânul ne deschise poarta şi ne pofti în ogradă. Lângă casă, aşezată în partea umbrită, o masă şi două băncuţe, la fel de vechi şi înnegrite de vreme ca şi casa, parcă ne îmbiau la odihnă.

— Sevastiţă! strigă bătrânul cu o voce mai puternică decât te-ai fi aşteptat. Sevastiţă, ia adu tu nişte pahare aici…

Din casă se auzi o mişcare, apoi un zăngănit de pahare. Uşa se deschise, dar nu ieşi nimeni.

— Le-am pregătit, dar vino tu şi le ia…, se auzi o voce tânără şi cristalină.

— Sevastiţă! – vocea bătrânului căpătă un accent ameninţător, dar din casă nu se mai auzi nici o mişcare.

— Nu vin, na, că mi-e ruşine să mă vadă oamenii ăştia aşa…

Bătrânul Benga privi mai întâi la noi, apoi se răsti spre uşa deschisă:

— Sevastiţo! Când oi veni şi-oi pune corbaciu pe tine, n-o să mai poţi ieşi în sat de ruşine o lună întreagă. Adu odată paharele alea şi nu mă fă de râs.

Cu fereală, privind în jos stingherită, o codană ca la 17-18 ani, cu capul îmbrobodit într-o basma groasă, ieşi din casă şi ne puse câteva pahare pe masă.

— Bună ziua, nană Sevastiţa, o salută Solovăstru cu respect şi desfăcu sticla în timp ce îmi făcea cu ochiul, arătând spre ea. Dar stai aici, să bei cu noi un pahar…

Codana privi scurt spre bătrânul Benga, dar, cum acesta, cu ochii la sticlă, nu spunea nimic, ridică din umeri şi se aşeză lângă noi. Priveam lung la ea şi nu pricepeam de ce Solovăstru mi-o tot arăta din ochi. O codană ca toate codanele, crescută în cotloanele sălbatice ale munţilor şi, după câte se vedea, cam sălbatică şi nu prea scoasă în lume.

Solovăstru umpluse între timp paharele; după ce am ciocnit cu toţii şi am dat paharele peste gât, s-a întors spre bătrân.

— Nu vrei să ne spui, nea Benga, cum s-a întâmplat cu oamenii ăia… care au mas săptămâna trecută la mata.

Bătrânul privi urât la codană, care începuse să chicotească, şi nu prinse a vorbi până nu mai goli un pahar.

Se şterse tacticos la gură şi abia apoi începu să vorbească:

— Apoi, ce să mai spui, măi băiete dragă, că uite ce ruşine păţii acu', la bătrâneţe. Şi nu mi-e de ajuns că mă ştie tot satu', acu' mi-ai mai adus şi pe domnii ăştia de la oraş să audă şi ei cum m-am făcut de râs…

Solovăstru se pare că îşi cunoştea bine omul, pentru că, aşa, ca prin minune mai scoase o sticlă cu rachiu din buzunarele lui fără număr şi o scutură bine să i se vadă mărgelele înainte de a o aşeza pe masă.

— Uite, împinse el sticla spre bătrân, asta ca să mai ai şi dumneata de dat câte un gât când ţi-o fi prea ruşine… Să mai uiţi.

Bătrânul privi lung la sticlă, cântărind-o parcă din ochi. Dintr-o dată, se hotărî şi cu o mişcare iute o puse sub masă, ascunsă vederii, privindu-ne apoi nevinovat, ca şi cum ne-ar fi îndemnat să uităm de ea.

Tuşi uşor ca să îşi dreagă vocea şi îi făcu semn lui Solovăstru să umple iar paharele. De data asta îşi muie numai uşor buzele în rachiu şi apoi începu molcom să povestească:

— Cum să vă zic io vouă? Acu' vreo săptămână, aşa mai pe înserate, stăteam cu muierea mea aici, pe prispă, şi ne uitam la orătănii. Tocmai le dădusem de mâncare şi aşteptam să intre în coteţ, să le închid. Noi, dragă domnule, se întoarse el spre mine, nu avem electrică aici, şi gazul e scump, aşa că aprindem lampa cât mai târziu. Oricum, se înserase bine când au venit oamenii ăia, şi nu i-am văzut prea bine. Păreau un fel de nemţi, japonezi, străini erau sigur, că nu prea le înţelegeam io vorba,

mai mult din semne am priceput că li s-a stricat maşina. O lăsaseră acolo, cam pe unde o aveţi şi voi, numai că era mai mare şi mai albă, rotunjită parcă, cu tot felul de luminiţe pe ea. Nu am priceput eu bine ce voiau, tot arătau spre fundul grădinii, unde începe Râpa Dracului, până când le-am spus să se ducă, să-l ia şi pe Dracu', dacă vor, şi să mă lase să mă culc, că se făcuse târziu. Nu ştiu ce Ucigă-l toaca au căutat ei, că au duduit toată noaptea şi au făcut o grămadă de gropi, noroc că nu semănasem nimic pe acolo. Dimineaţă, când m-au trezit, păreau mai bucuroşi şi mă tot îndemnau să iau două bidoane. Am zis ca o fi ceva băutură de-a lor, cum mi-au lăsat şi nemţii ăia de anul trecut pe care i-am lăsat o săptămână să îşi pună cortul lângă casă. Dar asta, după ce că era puţină, nici nu se putea bea de amară ce era. Am gustat-o şi am scuipat-o îndată pe jos, de era să se strice ăia de atâta râs. Apoi unul pe care îl înţelegeam mai bine mi-a zis o prostie cât el de mare: că în bidoanele alea nu e rachiu, ci aşa, un fel de apă vie şi apă moartă, cum am auzit io prin poveşti când eram prunc. Am vrut să le zic vreo două, dar s-au urcat repede în maşina aia a lor şi cât ai clipi din ochi nu am mai văzut-o, parcă s-ar fi înălţat la cer, nu alta. Apa moartă, după câte m-am priceput eu că ziceau ei, cică era să îţi dai pe bube şi alte rupturi de oase, iar apa vie, dacă se întâmpla un necaz mai mare, oricum nu i-am înţeles eu prea bine ce voiau să zică. Le-am pus în cămară, cu gândul să le încerc mai spre seară, şi am plecat la coasă, că am un loc dincolo de Râpă şi mă gândeam să nu îmi rămână necosit, ca anul trecut, când nu am putut să mă mişc toată vara din pat de junghiuri şi am pierdut bunătatea de fân. Când mă întorc eu spre seară de la cosit, baba mea, nicăieri. Strig eu în sus, strig eu în jos, baba, nimic. Na, drace, mi-am zis eu, ori au venit nemţii ăia după ea să mi-o ia şi să mi-o fiarbă, să o facă mai fragedă, ori au luat-o dracii să o pună în loc de talpa iadului. Cum mă învârteam eu amărât prin bătătură, că uite am rămas singur la bătrâneţe, numai ce aud dinspre cămară un chicotit, aşa, ca de fetişcană. Deschid eu uşa, şi acolo, printre cratiţe şi oale, se ascundea Sevastiţa, hlizindu-se ca proasta în broboadă. Ce-ai făcut, toanto? am întrebat-o eu, dar aveam aşa o bănuială. Trăsese cu urechea la ce vorbisem eu cu nemţii ăia şi, cum am plecat la coasă, ţuşti la bidoane să le încerce ea prima. A turnat în ea la apă vie până a întinerit de a ajuns ca acum. Noroc că am venit la vreme să o opresc, că altfel ajungea copil de ţâţă, de trebuia acum să îi caut şi doică prin sat. Am mai prăbăluit şi io un pic din bidoanele alea, noroc că am apucat să îmi dau cu apă moartă pe spate, de m-a lăsat cu totul vătămătura care mă ţinea de când am căzut acum câţiva ani din car, că toanta asta a mea, buiacă ca toţi ăştia tineri, s-a împiedicat până la urmă de bidoane şi le-a vărsat cu totul…

Am privit spre Sevastiţa, care râdea vinovată, ascunzându-şi gura în broboadă, apoi am privit la Solovăstru, clătinând cu îndoială din cap.

Solovăstru se întoarse spre bătrân:

— Dar bidoanele alea măcar ţi-au mai rămas?

— Rămas, sigur că au rămas. Am zis să le ţinem noi, că tare erau faine. Sevastiţă, ia du-te tu şi le adă să le vadă domnii…

Sevastiţa rămăsese cu mâna la gură, privind năucă de la unul la altul.

Văzând cum privim toţi la ea şi aşteptăm un răspuns, într-un târziu îngână cu voce pierită:

— Ieri-dimineaţă, după ce ai plecat la coasă, au trecut pe drum un domn şi o doamnă într-o maşină. Erau din Bucureşti şi m-au întrebat dacă nu le pot vinde nişte lapte…

Bătrânul se lovi cu mâinile peste genunchi, într-un gest de disperare:

— Le-ai dat bidoanele? Păi, ce ţi-am spus eu ţie, să ai grijă de ele?

În faţa tăcerii încăpăţânate a Sevastiţei, bătrânul ridică ochii spre cer ca şi cum l-ar fi luat martor, apoi se întoarse plin de obidă spre noi:

— Uite aşa mă chinui cu toanta asta a mea de şaptezeci de ani. Un pic de minte nu are şi toate le face numai pe dos, de parcă o împinge Necuratu'…

Am pufnit supărat şi am dat să mă ridic în picioare să plecăm, când nea Gică îmi dădu un ghiont, arătându-mi ceva în ogradă. La început nu mi s-a părut nimic deosebit, dar apoi, văzând încotro privea şoferul, m-am uitat şi eu mai atent. Pigulind cu grijă după boabe, se apropia de noi cu paşi măsuraţi un gâscan bine făcut.

— La dracu, am şoptit în barbă.

Am luat pe pipăite, cu ochii ţintă la orătanie, un pumn de grâu din sacul de lângă noi şi l-am aruncat spre gâscan. A început să ciugulească cu poftă, privindu-ne din când în când cu ochi albaştri şi bănuitori.

Un gâscan ca toţi gâscanii, numai că pe gâtul lui scurt şi gros erau trei capete care ciuguleau pe rând din grâul aruncat pe jos, pe când celelalte două ne priveau suspicioase ca şi cum ne-ar fi suspectat că vrem să-i luăm mâncarea.

Văzându-ne cum privim gâscanul, bătrânul arătă scârbit spre el:

— Ia uitaţi-vă ce a fost în stare să facă până am venit eu de la cosit! A tăiat două gâşte şi un gâscan, le-a lipit la toate capetele pe gâtul gâscanului, le-a spălat cu apă moartă, apoi i-a dat să bea apă vie. Cică era curioasă dacă va face ouă ca gâştele sau va călca celelalte gâşte cum făcea înainte gâscanul…

Alungă posac de lângă noi gâscanul, care, total nepăsător la felul cum arăta, sâsâi furios cu toate trei capetele spre el înainte de a se îndepărta.

— Asta nu ar fi nimic, dar de când are trei capete nu mai doarme ca toate orătăniile, sâsâie mereu cât îi noaptea de lungă, că îl aud prin somn; ba, am început şi să-l visez de-o vreme… Şi în vis parcă se face tot mai mare, de parcă ar fi ca un balaur din ăla din poveşti, îmi goleşte dintr-o

înghiţitură tot hambarul şi pe urmă sâsâie urât la mine, cică să-i mai dau… Nici nu mă mai pot hodini bine nopţile de răul lui…

Se întoarse spre Sevastiţa să o certe, dar văzând-o cum stă chircită cu capul între umeri dădu numai din mână a lehamite.

Am rămas fără grai; lângă mine Solovăstru zâmbea cu gura până la urechi şi cred că se pregătea să îmi mai ceară nişte bani, dar m-am făcut că nu îl bag în seamă. Moşul, văzând că noi toţi eram ocupaţi să privim gâscanul, mai umplu un rând de pahare. Eu m-am ridicat încet în picioare şi i-am făcut semn lui nea Gică să se ridice şi el. Mi-am dres vocea şi, încercând s-o fac să îmi sune cât mai natural, m-am adresat bătrânului:

— Noi mergem până la maşină să aducem un aparat de fotografiat şi o maşinărie să se înregistreze ce vorbim… Până mai stăm noi de vorbă, îl trimitem pe domnul Solovăstru să aducă câteva sticle de rachiu din ăsta drept de care îţi place dumitale… numai să ne spui cum s-a întâmplat totul de-a fir a păr… O să-i zic să aducă şi ceva de mâncare pentru s-ar putea să dureze ceva mai mult…

Auzind de rachiu bătrânul se ridică şi el, cu ochii dintr-o dată atenţi, şi privi spre Solovăstru:

— Apoi, dragă domnule, să aducă numai rachiu, că de mâncare mai găsim noi vreo orătanie să o tăiem, că nu suntem aşa de săraci, chiar dacă suntem aici la capătul lumii, unde şi-a înţărcat Dracul copiii…

L-am luat cu noi pe Solovăstru şi l-am trimis să aducă de unde o şti el încă vreo trei, patru sticle de rachiu drept; m-am făcut că nu aud cum bombăne că „alea trebuie să le plătiţi separat, că îs destul de scumpe, şi io nu găsesc sticlele de rachiu pe marginea drumului sau în pomi!“.

În ogradă, bătrânul Benga tocmai ţipa la Sevastiţa să se mişte odată şi să ne pregătească ceva de mâncare. Şi să se mişte mai repede, că destule prostii făcuse până atunci. Tremurând tot de emoţie, am ajuns la maşină şi m-am aşezat pe bancheta din spate să-mi revin: în sfârşit dădusem lovitura! De data asta avea să iasă un reportaj pe cinste! Am verificat dacă am film în aparat, dacă banda casetei din reportofon este trasă la capăt, apoi ne-am întors la bătrân. L-am pus iar şi iar să povestească întâmplarea, până când a obosit şi i s-a făcut lehamite. S-a mai înviorat puţin când l-a văzut pe Solovăstru venind cu patru sticle la gâtul cărora rachiul drept făcea mărgeluţe aurii, dar tot nu a mai vrut să continuăm până nu mâncăm de prânz, mai ales că dinspre bucătăria de vară venea un miros îmbietor. Am vrut să merg măcar să îi fac câteva poze gâscanului, dar bătrânul era neînduplecat: după ce mâncăm! Împiedicându-se mereu – acum eram convins că de fapt încă nu era obişnuită cu noul ei corp tânăr –, nana Sevastiţa ne puse pe masă o tocăniţă grozav de gustoasă şi o mămăligă aburindă. Am început să mâncăm ca lupii, ronţăind cu poftă oasele, pe care le aruncam apoi câinelui negru,

care se mai înviorase niţel şi se învârtea pe lângă noi prinzându-le din zbor cu dexteritate. Abia după ce ne-am potolit puţin foamea, printre îmbucături, bătrânul Benga ne-a mărturisit:

— O fi Sevastiţa mea împiedecată, dar face o tocană de gâscă ca nimeni alta în sat…

Nea Gică mă privi lung:

— Sper numai că nu a tăiat gâscanul ăla ciudat de care avem noi nevoie…

M-a săgetat un junghi prin inimă, dar bătrânul Benga ne-a liniştit:

— O fi proastă Sevastiţa mea, nu zic nu, dar nici chiar aşa…

Se uită după ea şi, nevăzând-o prin apropiere, strigă:

— Sevastiţo! Ia fă-te încoa şi adu şi balaurul ăla cu trei capete cu tine, că domnii vor să-i facă poze. Poate ţi-or face şi ţie una, să-ţi rămână de aducere-aminte, că cine ştie cât te-o mai ţine şi pe tine tinereţea asta…

De cum am văzut-o pe nana Sevastiţa apărând de după colţul casei, acoperindu-şi vinovată gura cu broboada, am ştiut că ceva nu-i în regulă. Şi-a dat seama de asta şi bătrânul, că întrebat-o grăbit:

— Acu' ce-ai mai făcut, toanto?

Văzând-o cum îl privea cu ochii mari şi fără să spună nimic, bătrânul se plesni cu mâinile peste genunchi a neputinţă:

— Ai tăiat gâscanul, năroado!

Sevastiţa dădu numai din cap şi scânci cu o voce subţire ca de fetiţă:

— Păi, nu ai zis tu că nu mai poţi dormi noaptea de răul lui? Acu', l-am tăiat iaca… Ai scăpat de el!

— Domnii ăştia voiau să îl tragă în poză… Acu' ce-or să mai fotochipeze?

Sevastiţa se hlizi şi se răsuci pe călcâie:

— Păi, să mă fotochipeze pe mine, că uite ce tânără şi frumoasă îs!

Dinspre Râpa Dracului se auziră câteva scrâşnete, şi pământul păru că se mişcă uşor.

— Taci, toanto, făcu bătrânul moale. Nu auzi că râd dracii de tine?

Am rămas în gospodăria bătrânului Benga până spre seară, doar-doar vom mai găsi ceva, vreo urmă palpabilă a trecerii „nemţilor“ prin sat. Cum era de aşteptat, nu am mai găsit nimic.

Ne-am luat într-un târziu rămas-bun şi am pornit-o spre maşină. Solovăstru se ţinea cu mâna de buzunarul unde bănuiam că ascunsese banii.

— Io nu vă dau nici un ban înapoi, aşa să ştiţi. Ce vină am eu că aţi mâncat probele?

Văzând că mergem amărâţi şi nu spunem nimic, căpătă curaj:

— Şi mai trebuie să-mi plătiţi şi patru sticle de rachiu drept! Că de la Benga slabă speranţă am să le mai iau înapoi.

*

Tot drumul înapoi spre oraş, spre civilizaţie, eu am tăcut morocănos, iar nea Gică, fin psiholog, mi-a respectat tăcerea. Din când în când, ofta şi privea înapoi spre locul unde bănuia că ar putea fi Fundăţica. Într-un târziu, chiar înainte de a intra în Braşov, nu m-am mai putut abţine şi l-am întrebat:

— Da' ce te frământă, ne-a Gică, de te tot uiţi aşa cu jind înapoi?

Şoferul depăşi cu grijă un camion, apoi se întoarse oarecum ruşinat spre mine:

— Mă tot gândesc la fetişcana aia…

— Care fetişcană? am făcut eu pe nedumeritul.

— Ei, care? Sevastiţa, care alta…

— Ce-i cu ea?

Nea Gică mai conduse un timp cu ochii la şosea, apoi spuse plin de obidă:

— Nu ai văzut cum i se mişcau ochii în cap? Un semn aştepta, şi ar fi venit după mine. Că bătrânului tot nu îi era de nici un folos, aşa tânără cum era…

Am privit mai lung la nea Gică: avea la vreo cincizeci de ani, dar uite, al dracului, unde îi stăteau gândurile. Mi-am ascuns un zâmbet şi l-am întrebat, cât de serios am putut:

— Păi, de ce nu i-ai făcut semn atunci? Cred că moşul era chiar bucuros să scape de o asemenea pacoste… Ţi-ar fi dat-o tot fuga…

Şoferul tuşi încurcat şi după un timp spuse:

— Acu', că era împiedicată nu ar fi mare lucru, s-ar fi obişnuit ea cu timpul să meargă drept. Dar mă gândesc: dacă moşul avea dreptate?

— Cu ce să aibă dreptate? am întrebat eu nedumerit.

— Dacă efectul la apa aia vie pe care a băut-o nu ţine prea mult, şi într-o dimineaţă mă trezeam cu o hoaşcă de o sută de ani în pat, ce mă făceam eu pe urmă cu ea?

Când ne-am despărţit, o oră mai târziu, încă mai dădea din cap neconvins dacă a făcut bine sau nu.

Cât despre mine, ce să mai zic? Eram la al doilea reportaj ratat la Fundăţica, dar va trebui să mai ratez multe şi să mai treacă ceva timp până ce aveam să mă conving că şeful meu nu este un paranoic şi că acolo, undeva între barul lui Solovăstru şi Râpa Dracului, chiar se întâmplă lucruri ciudate.

de Sergiu Someşan din volumul « Poiana îngerilor », editura Aldus, 2004
email

sergiu_somesan @yahoo.com